

In gesprek met kinderen

Twee opleidingsarrangementen rond
interactievaardigheden voor
taal- en denkontwikkeling

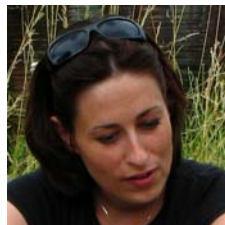
Sjouke Sytema, Anne-Christien Tammes, Resi Damhuis & Akke de Blauw
s.sytema@hsmarnix.nl, a.tammes@hsmarnix.nl, r.damhuis@hsmarnix.nl,
a.deblauw@hsmarnix.nl

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Kenniskring

Resi Damhuis
(lector)

Anne-Christien Tammes
(docent-onderzoeker)

Akke de Blauw
(onderzoeker)

Sjouke Sytema
(docent-onderzoeker)

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Lectoraat

Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen

We doen praktijkgericht onderzoek naar interactie en taalbeleid in multiculturele scholen

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Opbouw presentatie

Theorie

- interactie en taalontwikkeling
- interactie en denkontwikkeling
- samenhang in taal- en denkontwikkeling

Twee opleidingsarrangementen

- interactietraining op de pabo
- interactietraining in de nascholing

Onderzoek

Discussie

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Kijken naar gesprekken

Kijkvragen:

- Wat valt je op aan het interactiegedrag van de leerkracht?
- Wat valt je op aan taal en denken van de kinderen?

fotoboek.wmv

[sinterklaas is sleutel kwijt.wmv](http://sinterklaas.is.sleutel.kwijt.wmv)

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

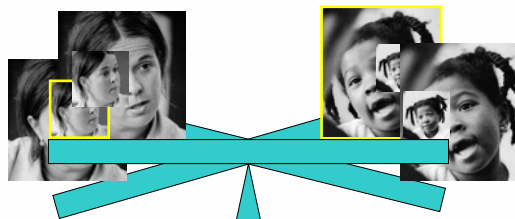
Interactie en taalontwikkeling

taalaanbod + feedback

uitgedaagde taalproductie

- Inputhypothese (Krashen 1980)
taalbegrip: betekenis
- Outputhypothese (Swain 1985, 1995, 2005)
of Interactiehypothese (Long 1996)
taalproductie: betekenis + vorm

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Interactie en taalontwikkeling

taalleermechanisme

Uitgebreide productie op eigen initiatief
= creatief, actief huidige kennis inzetten

Opmerken wat hij nog niet weet

Opletten in taalaanbod

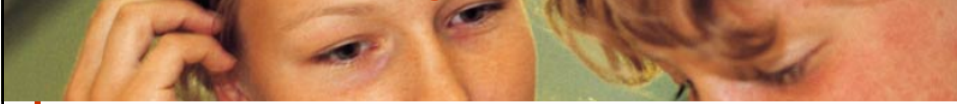
Ontdekken wat hij nodig heeft
= toevoegen aan kennis

Interactie en denkontwikkeling

Interactievormen die het denken stimuleren:

- Socratische gesprekken
- Reciprocal teaching (Brown & Palincsar 1987)
- Multiperspectivisch kijken naar de wereld (Verheij 1999)
- Werken in onderzoeksgroepen (Van Elsäcker en Verhoeven 2001)
- Instructieve dialoog (Renshaw 2004)
- Onderzoekend en ontwerpend leren (Van Graft & Kemmers 2006)
- Dialogisch onderzoeken (Mercer & Littleton 2007)

Interactie en taal- en denkontwikkeling

Complexe cognitieve taalfuncties

- Vergelijken
- Ordenen
- Oorzaak-gevolg
- Middel-doel
- Redeneren
- Argumenteren
- Concluderen

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

opleidingsarrangementen

- Interactietraining op de pabo
- Interactietraining in de nascholing

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Interactietraining op pabo

Training is onderdeel van:

- minor voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
- minor vakdomein taal
- minor kansen voor taalontwikkeling

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Opzet training pabo

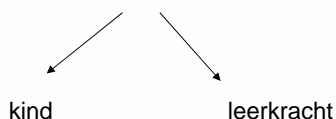

Bijeenkomst 1	
	Oefenperiode 1 + individuele coaching
Bijeenkomst 2	
	Oefenperiode 2 + individuele coaching
Bijeenkomst 3	

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Categorieën interactievaardigheden

1. Voorwaarden
2. Communicatie en taalaanbod
3. Deelname aan het gesprek
4. Inhoudelijke bijdrage aan het gesprek
5. Feedback

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen**

marnix academie

Interactievaardigheden

3 Ruimte scheppen voor actieve deelname aan het gesprek

a	ik laat stiltes vallen	0	0	0
b	ik geef verbale en non-verbale luisterresponsen	0	0	0
c	ik stel niet 'achter elkaar' vragen	0	0	0
d	ik stel zonodig open en uitnodigende vragen	0	0	0
e	ik doe af en toe een prikkelende uitspraak	0	0	0

4 Kwaliteit van de inhoud stimuleren

a	ik ga door op de inhoud van wat het kind zegt	0	0	0
b	ik probeer samen met het kind er achter te komen wat hij/zij bedoelt (betekenisonderhandeling)	0	0	0
c	ik zet het kind aan tot nadenken en tot hoger niveau taalgebruik (complexere cognitieve taalfuncties zoals vergelijken, redeneren, concluderen)	0	0	0
d	ik breid inbreng van het kind inhoudelijk uit (expansie)	0	0	0

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen**

marnix academie

Student tijdens het leerproces

- http://content-e.ou.nl/content-e/pub_RDMC/Leoned_Kennisplatform_1259316756250/documents/mi_37823_do_31809.htm#

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Inbedding op pabo (voltijd)

Voltijd (vier jaar)			
Majorfase		Minorfase	
OB (pabo 1)	BB (pabo 2)	WB (pabo 3)	SB (pabo 4)
Nederlands	Nederlands Logopedie	Minor VVE Minor Vakdomein Taal Minor NMT	Minor VVE Minor Kansen voor taalontwikkeling Minor NMT
Trainingslijn <i>Gesprekken met kinderen</i>			

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Interactietraining in de nascholing

Het zaakvakonderwijs is het kader voor interactietraining:

- schooltaalverwerving problematisch in zaakvakonderwijs
- leerkrachten midden- bovenbouw zien kansen voor interactie in zaakvakonderwijs

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Opzet training nascholing

Tweedaagse	
Bijeenkomst 3	Oefenperiode 1 + individuele coaching
Bijeenkomst 4	Oefenperiode 2 + individuele coaching
Bijeenkomst 5	Oefenperiode 3 + individuele coaching

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Interactievaardigheden

3 Ruimte scheppen voor actieve deelname aan het gesprek

a	ik laat stiltes vallen	0	0	0
b	ik geef verbale en non-verbale luisterresponsen	0	0	0
c	ik stel niet 'achter elkaar' vragen	0	0	0
d	ik stel zonnodig open en uitnodigende vragen	0	0	0
e	ik doe af en toe een prikkelende uitspraak	0	0	0

4 Kwaliteit van de inhoud stimuleren

a	ik ga door op de inhoud van wat het kind zegt	0	0	0
b	ik probeer samen met het kind er achter te komen wat hij/zij bedoelt (betekenisonderhandeling)	0	0	0
c	ik zet het kind aan tot nadenken en tot hoger niveau taalgebruik (complexere cognitieve taalfuncties zoals vergelijken, redeneren, concluderen)	0	0	0
d	ik breid inbreng van het kind inhoudelijk uit (expansie)	0	0	0

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Inhoud training in nascholing

Krachtige kwestie:

- Er zijn meerdere oplossingen mogelijk
- Formulering van het probleem levert voldoende op voor de taal- en denkontwikkeling
- Verwondering speelt een belangrijke rol
- Kennis wordt verbonden met andere kennis

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Inhoud training in nascholing

Van denkvragen naar denkpunten

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Taalproductie: een greep uit de vaardigheden

direct verband

neemt beurten op eigen initiatief en
breidt beurten uit

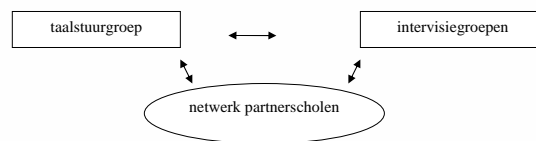
stelt niet achter elkaar
vragen

taalleermechanisme

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Inbedding op scholen

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Onderzoek

We willen antwoord op de vraag:

Kunnen (aanstaande) leerkrachten in hun gesprekken met kinderen interactievaardigheden zodanig leren toepassen dat zij kinderen betere kansen bieden voor taal- en denkontwikkeling?

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Onderzoek

Analyse van video-opnames op:

- het leerpunt: zo nodig open en uitnodigende vragen stellen
- de omvang van het aandeel van de leerkracht in het gesprek

Onderzoeksvragen

- Zijn (aanstaande) leerkrachten in staat hun gedrag te veranderen wat betreft het leerpunt 'vragen stellen'?

Hypothesen:

- (aanstaande) leerkrachten stellen in totaal minder vragen,
- van de vragen is een kleiner aantal gesloten en een groter aantal open.

- Zijn (aanstaande) leerkrachten over de hele linie beter geworden in gesprekken voeren: geven zij meer het woord aan de kinderen en zijn ze zelf minder aan het woord?

Hypothese:

- kinderen hebben meer spreekruimte en (aanstaande) leerkrachten minder.

Opbrengsten van de training

	ST1 Anna	ST2 Josee	LE1 Sofie	LE2 Rianne	LE3 Ben
kleiner totaal aantal vragen	-	+	+	+	+
kleiner aantal gesloten vragen	-	+	+	+	+
groter aandeel open vragen	-	+	+	+	-
leerlingen groter aandeel in spreektijd	+	+	+	+	+

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie

Discussie

- Hoe zouden dergelijke intensieve trajecten op andere PABO's gerealiseerd kunnen worden?
- In hoeverre leiden in dergelijke trajecten aanpassingen op maat tot andere kwalificaties voor deelnemers?
- Hoe kunnen zo opgeleide studenten zich vervolgens post-initieel verder bekwamen?

Lectoraat **Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen** **marnix** academie